WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: в Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 127. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 6-го ЛИПНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 6, 1962 No. 127. VOL. LXIX.

КЕННЕДІ В ДНІ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ПРОГОЛОШУЄ ГОТОВІСТЬ АМЕРИКИ ДО ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТИ З ЕВРОПОЮ

Філядельфія, Па. — Президент Кеннеді, промовляючи в Дні Незалежности перед Індепенденс Голл до майже 100.000 присутніх, заявив, що Америка очікує того дня, коли можна буде проголосити „деклярацію взаємозалежности з вільною Европою", що було б основою до пізнішого проголошення деклярації про об'єднану Европу. Президент заявив, що це був би крок до „остаточного об'єднання всіх вільних людей, тих, що тепер є вільні, і тих, що змагають до того, щоб бути вільними". Об'єднання теперішньої Атлантійської Спільноти мало б бути „ядром" до такого загального об'єднання, казав Президент. Кеннеді заявив, що ЗДА є готові обговорювати своє об'єднання з Атлантійською Спільнотою, яка тепер твориться, щоб таким чином об'єднати нову спілку народів в Европі з тією спільнотою, що зорганізувалася 176 років тому в Західній Півкулі. Президент сказав, що сама Америка не може встановити справедливости в цілому світі і подбати про спільну оборону та про загальний добробут в світі і забезпечити існування волі для себе і своїх наслідників. Ці слова Президента, — це парафраза із вступу до Конституції ЗДА, яку ухвалено 176 років тому. „Але об'єднані з іншими державами, казав Кеннеді, ми зможемо все те зробити, і ще багато більше". Америка могла б краще допомагати недорозвиненим країнам зліквідувати убозтво в світі. Можна буде поширити і збільшити світову торгівлю до найширших можливостей. Легко можна буде відбити всяку агресію, і можна буде дійти до того, що в світі запанує закон, який зліквідує війну і насильство. Промову Президента чути було на сусідніх бльоках довкола Індепенденс Голл, і її слухали мільйони при телевізійних і радіових апаратах. Президент говорив із запалом і заявив, що ЗДА мусять дивитися на об'єднану Европу не як свого економічного чи політичного противника, тільки як на свого партнера, який будить подив і надію на краще майбутнє для всіх. Заяву президента Кеннеді вважають в політичних колах як заохоту Европі до якнайспішнішої співпраці не тільки між собою, але також із ЗДА. Це об'єднання не мало б бути якоюсь новою федерацією, тільки найтіснішою співпрацею, бо ЗДА мусять зберегти вільну руку в своїх діях в інших частинах світу. Передбачають, що ця співпраця в економічній і військовій ділянках між країнами Атлантійської Спільноти вможливить, при співпраці ЗДА, економічний ріст і влегшить здійснювати допомогу недорозвиненим державам та скоординує військову і оборонну політику названих держав. Промови Президента слухали і губернатори, які відбули Конференцію в Герші в Пенсилвенії. Кеннеді пригадав своїм слухачам, що вже славний Александер Гемілтон рекомендував американцям „думати континентально". Але тепер, сказав Президент, американці мусять вчитися думати „міжконтинентально". Президент зложив приречення всім народам світу, що Америка хоче взяти на свої плечі частину того тягару, який двигають інші; хоче допомогти іншим людям і народам в збереженні миру і волі в світі; хоче вважати небезпеку для миру і волі для всіх за свою небезпеку. Президент сказав, що Америка із впевненістю на опіку Божого Провидіння прирікає боронити життя, мастку та нашої чести. І ці слова були парафразою з Деклярації Незалежности з 1776-го року, бо подібно кінчалася ця Деклярація про Незалежність ЗДА. Президент назвав цю Деклярацію і „досі революційним документом", який він оглядав недавно в Крайовому архіві у Вашингтоні. „Коли читається цю Деклярацію, казав Президент, то немов чується заклик сурми. Бо ця Деклярація започаткувала революцію не лиш проти Англії, це була революція у взаємовідносинах між людьми". Автори американської Деклярації були свідомі тієї важливости своїх слів у заяві про волю, яка, як сказав Президент, — „186 років тому потрясла всім світом. І вона залишається найпотужнішою силою в світі і тепер".

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ВІДЗНАЧЕНО УРОЧИСТО У ЗДА Й У СВІТІ

Вашингтон. — День 4-ого липня, 186-ті роковини Незалежности ЗДА, був відсвяткований урочисто не тільки у З'єдинених Державах, але теж і в інших країнах світу. Найголовнішою подією американських святкувань була промова президента Кеннеді, виголошена на Площі Незалежности у Філядельфії до понад 90.000 людей. Після цього Президент відвідав історичне поле бою в Ґеттисбурґу, Па. Урочисто проходив цей день і в столиці і в усіх місцевостях ЗДА, публічні і приватні будівлі були прибрані державними прапорами. Ряд маніфестаційних походів і патріотичних церемоній відбувся по різних містах й установах. Святкували урочисто цей день американські збройні сили і дипломатичні представництва по всьому світі. Велике маніфестаційне зібрання відбулося в середу 4 липня в місті Аальборгу в Данії, де головним промовцем був колишній віце-президент ЗДА Ричард М. Ніксон. Промовляючи до 50.000 данців й американців, Ніксон ствердив, що ідеали волі, які лягли в основу американської Деклярації Незалежности є спільні для вільних людей всіх націй. В урочистості відзначування американського Дня Незалежности взяв участь король Фредерік IX із своєю дружиною і трьома доньками, як теж члени данського уряду під проводом діючого прем'єра і міністра закордонних справ Єнса Отто Краґа. У своїй промові Краґ назвав ЗДА „головним чемпіоном миру в кожній частині світу". Амбасадор ЗДА Вільям МекКормик Блер, мол. прочитав під час цієї маніфестації послання Двайта Айзенгавера, в якому колишній президент ЗДА наділив данського короля Фредеріка IX почесним членством програми „Люди з людьми".

В Ню Йорку проголошено „Тиждень Поневолених Націй", приготовляється його врочисте відзначення

Ню Йорк. — Минулого вівтірка, 3-го липня, тут в канцелярії посадника міста в Ситі Гол підписано проголошення „Тижня Поневолених Націй", встановленого законом Конґресу ЗДА в 1959-му році, та пороблено відповідну підготову до його відзначення. „Тиждень Поневолених Націй" відбудеться цього року в днях від 15 до 21-го липня. В підписанні проклямації в Ситі Гол взяли участь представники поодиноких національних груп, зокрема української, яку репрезентував Комітет Об'єднаних Українських Американських Організацій, з його новообраним головою магістром Іваном Базарком на чолі. Відзначування „Тижня Поневолених Націй" у цій світовій метрополії буде започатковане в неділю, 15-го липня, врочистими Богослуженнями в церквах міста. Службу Божу в катедрі св. Патрика відправить у намірении поневолених Москвою націй кардинал Френсіс Спелман. Українська Громада метрополії під проводом свого Об'єднаного Комітету плянує масову українську участь у цьому Богослуженні, як і в інших врочистостях упродовж тижня.

„РАДІО СВОБОДА" ІНФОРМУЄ УКРАЇНУ ПРО ВИДАННЯ УККА

Ню Йорк. — Американський Комітет Визволення інформує, що минулого тижня через піддержувану ним радіовисильню „Радіо Свобода" передано слухачам в Україні довше інтерв'ю представника цієї іституції з п. Володимиром Душником, редактором англомовних публікацій Українського Конґресового Комітету Америки. Інтерв'ю відносилося в першу чергу до „Українського Квартальника", його редагування, призначення і поширення та про його ролю в поширюванні української правди в англомовному світі.

Аденауер і де Ґоль скличуть конференцію „на вершинах" Західньої Европи

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль і західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер конферували тільки в чотири очі з приявністю тільки перекладчиків впродовж двох годин про практичне здійснення тіснішої єдности Західньої Европи. В тому самому часі нараджувались міністри закордонних справ тих обох країн, Моріс Кув де Мурвіль і д-р Ґерґард Шредер. Найтруднішими справами є прийняття Британії до Спільного Господарського Ринку та включення її до політичної єдности 6-х західньо - европейських країн і водночас проблема атомової зброї: Британія має її, Франція змагає до неї, але інші члени НАТО вимагають, щоб ціле НАТО, як таке, мало вирішний голос в справах атомової зброї за миру і війни. На бенкеті в Елізейському палаці у честь Аденауера обидва лідери знову обмінялись тостами з заявами про історичне значення тісної приязни і всебічної єдности Франції та Німеччини. Де Ґоль надав Аденауерові найвище відзначення, що існує у Франції: Великий Хрест Почесної Леґії. В тому самому дні лідер Християнсько-демократичної групи в західньо - німецькому парляменті, кол. міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано прибув до Лондону і негайно конферував з міністром закордонних справ лордом Гюмом, також про приступлення Британії до західньо-европейської континентальної спілки народів. Найважливішою частиною ухвал де Ґоля і Аденауера має бути, за твердженням преси, рішення перевести конференцію прем'єрів чи пак голів держав і міністрів закордонних справ шістьох західньо - европейських країн, що становлять Европейську Економічну Спільноту (Спільний Господарський Ринок). Ця конференція мала б відбутися вже в кінці липня ц. р. в Римі, або вчасною осінню ц. р.

СССР знову атакує ЗДА за їх допомогу Південному В'єтнамові

Лондон. — Британський уряд дістав в минулий вівторок нову ноту від Нікіти Хрущова з поновленими атаками проти перебування в Південному В'єтнамі американських військових інструкторів, дорадників та літаків, як німби проти порушення цим Женевського договору з 1954 року про невтральність країн колишнього французького Індокитаю. Совєтська нота заперечує твердження Британії, що винуватим у ситуації в Південному В'єтнамі є Північний комуністичний В'єтнам, який організує, озброює і насилає на південь збройних партизанів. Хрущов признає, що Північний В'єтнам „мусить сприяти і співчувати визвольному рухові в'єтнамського народу проти диктаторської кліки Нґо Дін Дієма", але — мовляв — сам участи в тій війні не бере. Зате він, Хрущов, закидає Америці, що це вона веде „невиповіджену війну" проти „в'єтнамського народу" й домагається від Британії, щоб СССР і Британія, як „спонзори" згаданої Женевської конференції з 1954 року вислали спільне домагання до ЗДА — відкликати з Південного В'єтнаму всіх своїх військовиків. В самому Південному В'єтнамі наступило тимчасове затишшя. Здогадуються, що комуністичні партизани, діставши велику підмогу людьми і зброєю почерез південний Ляос, підготовляють новий наступ.

Зі зростом атомової зброї меншає можливість нею користуватися

Вашингтон. — Президент Кеннеді, промовляючи до групи 62-ох урядовців, які закінчили п'ятитижневий семінар про слаборозвинені економічно країни, заявив, що із зростом атомової зброї меншає можливість, що тієї зброї можуть вжити в майбутній війні. Президент підкреслив те, що ті урядовці з різних урядових аґенцій, мусять бути підготовані до того, щоб поборювати інспіровані комуністами партизанські війни в чужих країнах, в яких прийдеться тим урядовцям працювати. Кеннеді заявив, що уряд рахує на те, що треба вести протиакцію проти підривної праці комуністів. „Атомова зброя могутнішає, — казав Президент, — але одночасно і меншає можливість покористуватися цією зброєю, і тому треба звертати більшу увагу на поборювання ворожої партизанки". На цьому семінарі, який зорганізував державний Депортамент, обговорювали координацію американських урядовців за кордоном, як найкраще поборювати „визвольні війни", які ведуть комуністи у відсталих країнах.

Відкрито старі українські рукописи на Мальті

Валетта (Мальта). — В місяці червні перебував тут на науково - дослідчому відрядженні голова УВАН з Канади — проф. Яр. Рудницький. На запрошення й при допомозі Відділу Інформації Мальтійського уряду проф. Рудницький досліджував важливіші старовинні місця мальтійських островів, а зокрема україніку в архівах і бібліотеках Мальти. Між іншими, він знайшов у архіві Королівської Бібліотеки в Валетті два старовинні українські рукописи й стародрук Острозького псалтиря з 1580 року; їх опис передав він королівському бібліотекареві Мальти д-рові Депаскуала. В часі свого перебування на острові проф. Рудницький був гостем ректорату Королівського університету Мальти й мав конференції з визначними інтелектуалами й культурними діячами. На закінчення його перебування місцева радіостанція передала інтерв'ю в англійській та мальтійських мовах, а голова Британської Ради проф. Велла влаштував окремий прощальний бенкет, в часі якого вручено проф. Рудницькому комплект нових наукових видань мальтійських дослідчих установ для започаткування обміну з УВАН у Канаді. — (Б. Г. С-р).

АМЕРИКА ВИЗНАЛА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ АЛЬЖИРУ

ФРАНЦІЯ ОФІЦІЙНО ПРОГОЛОСИЛА ДЕРЖАВНІСТЬ АЛЬЖИРУ. — ЗБУНТОВАНІ ЧАСТИНИ АРАБСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ АРМІЇ ЗАХОПИЛИ АМБАСАДУ В МАРОККО

Альжир. — Президент Дж. Ф. Кеннеді окремою заявою з вівтірка 3 липня ц. р. визнав державну самостійність Альжиру. Сталося це після того, як французький през. Шарль де Ґоль повідомив усі держави, що він проголосив незалежність Альжиру. Американський амбасадор буде призначений після оформлення леґальної влади Альжиру. Генеральний консулят в Альжирі буде піднесений до ступня амбасади. Тим часом генеральний консуль Вільям Портер репрезентуватиме ЗДА в характері шарже д'аффер і він виїхав назустріч прем'єрові тимчасового альжирського уряду Бенюссефові Бен Хедді, коли той приїхав до Альжиру.

У вівторок 3 липня 1962 р., негайно після того, як голова Перехідної Екзекутивної Ради Абдеррахмане Фарест особисто повідомив високого комісаря Франції Християна Фуше про вислід недільного плебісциту в Альжирі, Християн Фуше з свого боку склав візиту названому альжирсько - арабському тимчасовому представникові та передав йому текст проклямації президента Шарля де Ґоля з проголошенням державної самостійности Альжирської Республіки та водночас окремого листа де Ґоля до Абдеррахмане Фареса. Де Ґоль вітав Альжир з його самостійністю, бажав йому щастя і розвитку та запевнив про приязнь збоку Франції. Водночас де Ґоль скасував становище високого комісаря Франції і призначив першого французького амбасадора в особі Жана Марселя Жаннея, економіста, колишнього міністра промислу. Абдеррахмане Фарес з свого боку депешував де Ґолеві свою подяку та „висловлення в цьому історичному дні сердечних бажань на адресу Франції і корисної та плодотворчої співпраці між нашими двома країнами." Таким чином закінчилась 132-літня влада Франції в Альжирі. За остаточним підрахунком недільний плебісцит виявив 5.975.581 голосів „за" і 16.534 голоси „проти". Голосуючі у плебісциті мали заявитись на такий запит: „Чи Альжир має стати незалежний у співпраці з Францією?" В той сам день, у минулий вівторок, відбувся тріюмфальний в'їзд до Альжиру тимчасового революційного уряду Альжиру, покликаного до життя альжирсько - арабськими націоналістами, які від 1 листопада 1956 року вели проти французької адміністрації криваву партизанську війну. До Альжиру прибули туніським військовим джетом 10 членів згаданого тимчасового мусульманського уряду Альжиру під проводом прем'єра Банюссефа Бен Хедди. Однак не було двох міністрів: віце - прем'єра Мохаммеда Бен Белли, який в міжчасі прибув до столиці Об'єднаної Арабської Республіки Каїра і видав там нову заяву проти названого прем'єра Бен Хедди, та Мохаммеда Хідера, який два дні тому зрікся свого членства в уряді, солідаризуючись з Бен Беллою. З-посеред військовиків у тому тріюмфальному в'їзді взяли участь командант мусульманської партизанської армії в автономній зоні Альжиру полк. Сі Азседіне та полк. Моганд Уль Гандж, командант альжирської армії в Кабільських горах. Зате командант т. зв. зони І в південно-східньому Альжирі полк. Тагар З'Бірі назвав прем'єра Бен Хедду „головою контрреволюціонерів" і відмовив йому послух. У своїй промові прем'єр Бенюссеф Бен Хедда з свого боку теж атакував „контрреволюціонерів", тим самим епітетом обдаровуючи своїх противників з націоналістичного табору. Покищо загальна радість альжирських арабів відсуває в тінь політичну сварню у верхівці націоналістичного табору. Невідомо ще теж, як у практиці складуться надалі мусульмансько - французькі взаємини в Альжирі, але покищо певне одно: французькі екстремісти з Тайної Французької Організації (ОАС) програли на цілій лінії. Стаціоновані на території Марокка частини альжирської визвольної армії проголосили, що вони зайняли альжирську амбасаду в столиці Марокка Рабаті та що вони відмовляють послуху урядові Бен Хедди, поки не буде „відбудований авторитет Альжирської крайової революційної ради". Ліво-радикальна група в націоналістичній верхівці, що її очолює віце-прем'єр Мохаммед Бен Белла, закидає урядові Бен Хедди, що він порушив права згаданої Крайової революційної ради, як тимчасового парляменту, димісіонувавши напередодні проголошення незалежности Альжиру шефа штабу визвольної армії полк. Гуарі Бумедієннаі, закинувши йому „злочинні дії".

Об'єднані Нації знову стурбовані роздором в Конґо

Об'єднані Нації. — Міністер закордонних справ центрального конґолійського уряду Жістен Бомбоко прилетів до Ню Йорку та склав перед 52-членним азійсько-французьким бльоком в ОН звідомлення про розбиття переговорів центрального уряду Конґа з президентом сецесіоністичної провінції Катанґи. Жістен Бомбоко оскаржив катанґійського президента Мойсе Чомбе, що він продовжує свою сепаратистичну політику за підшептами та інтригами наємних західньо - европейських військових і цивільних дорадників. Він вимагав рішучої акції збоку Об'єднаних Націй, щоб довести до ліквідації сецесіоністичного руху Катанґи, але запевняв, що конґолійський уряд Сиріля Адулі хоче мирної розв'язки.

Учительська організація про навчання в школах про цілі комунізму

Денвер, Колорадо. — Спільна комісія, яка складається з членів Крайового Виховного Т-ва і Американського Леґіону, видала книжечку про те, як треба поборювати небезпеку від комунізму за допомогою навчання в школах про комунізм. Ця комісія в книжечці „Навчання про комунізм" рекомендує вчити правду про комунізм. „Це не є потрібне обороняти становище, що все в комунізмі є невдале". Комуністи можуть похвалитися успіхами, але ті успіхи дорого коштують населення комуністичних держав: „безоглядне знищення прав одиниці і інтелектуальної волі; знищення кільканадцятьох мільйонів людей під час примусової колективізації і чисток в 1930-их роках; тяжка праця та низький життьовий стандарт населення в комуністичних державах". В книжечці дається поради, як використовувати історію ЗДА в поборюванні комунізму; дораджується вчити філософію комунізму та порівнювати економіки комуністичних держав із економіками вільних країн; звертається увагу, що остаточна ціль комунізму, це панування над цілим світом.

У Шикаґо відбудеться 8 липня ц.р. 27-ий Союзовий День

Шикаґо. — Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Шикаґо влаштовує в неділю 8 липня ц. р. великий щорічний здвиг, яким стане 27-ий традиційний Союзовий День Шикаґо. Він відбудеться на великій площі у Форест Ґілл Пікнік Ґров при Ґіджджєнс Ровд, де звичайно відбуваються здвиги СУМА. На програму того Союзового Дня складуться промова президента УНСоюзу Йосипа Лисогора, передача перехідного почесного прапору УНСоюзу для шикаґівської Округи, яка була першою в 1961 р. та вручення прапору Шикаґівської округи для найкращого Відділу Округи, вибір королеви краси УНСоюзу в Шикаґо на 1962 рік, спортові змагання й інші розваги для молоді і старших. Крім цього, відбудеться розіграння цілого ряду першорядних і високовартісних предметів. Пані приготовляють буфет, а оркестра Пришляка [illegible] до танків. Зголошення до конкурсу на королеву краси приймають всі Відділи УНСоюзу Шикаґівської округи. У випадку дощу, Союзовий День відбудеться того самого дня з тією самою програмою в Домі Союзових Відділів при 841 Н. Вестерн Еве., о 4 год. по пол. Наступного дня, в понеділок 9 липня, відбудуться Організаційні Збори Відділів УНС Шикаґівської округи, на яких головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір виголосить промову.

Сен. Джевітс передбачає, що Сенат схвалить закон про медичну допомогу

Ню Йорк. — Сенатор Джекоб К. Джевітс, республіканець із Ню Йорку, виступаючи на телевізійній програмі, заявив, що, на його думку, Сенат цього тижня ухвалить законопроєкт про медичну опіку старшим особам в рямках соціяльного забезпечення. Це буде компромісовий проєкт, на який погодилися 18 демократичних і 5 республ... узгляднив ті недостачі, які мав законопроєкт Кінґа Андерсона. Компромісовий проєкт передбачає медичну опіку і для тих, які не є членами соціяльного забезпечення. Джевітс гадає, що уряд погодиться на компромісовий проєкт. Джевітс не вірить, щоб Конґрес ухвалив податковий закон, як довго в ньому є пункт про податки від ощадностей і дивіденд.

● Український 15-річний скрипаль Ігор Швець 8-го липня, а не 1-го липня, як було в „Свободі", о год. 5.30 по полудні виступить в конкурсових змаганнях в нюйоркському Радіо Ситі Стейшен. Бажаним було б, що б слухачі цієї авдиції висловили свою опінію про гру Ігоря Швеця на адресу Радіо Ситі Стейшен в Ню Йорку.

Артисти Марія Лисяк та Оксана і Ярослав Пінот-Рудакевичі виступлять на Союзівці в цю суботу

Союзівка, Керґонксон. — У рамках культурно - розвагових імпрез, що відбуваються на цій оселі УНСоюзу кожної суботи впродовж літнього сезону, в найближчу суботу, 7-го липня, виступлять відомі артисти Марія Лисяк та Оксана і Ярослав Пінот - Рудакевичі з Філядельфії. В програмі вечора: пісні, скечі, монологи. Суботнішні імпрези відбуваються тепер у великій залі нового павільйону, а негайно після того є танці при звуках оркестри „Амор", що під час погоди відбуваються під вільним небом на втрос більшій від попередньої плятформі, яка становить дах нового павільйону.

В АМЕРИЦІ

● Республіканці твердять, що популярність президента Кеннеді дещо зменшується, але інакшої думки про це є демократичні губернатори, які стараються про перевибір цього року. Всі вони стараються про те, щоб президент Кеннеді приїхав до їх стейту та виголошував промови під час виборчої кампанії, бо вірять, що підтримка Президента матиме велике значення серед виборців. Коли б Кеннеді кандидував цього року, то він здобув би і ті стейти, в яких був програв в 1960-му році, бо тепер його римокатолицизм не грав би такої ролі, як два роки тому.

● Голляндські княжни 22-річна Ірина і 19-річна Марґаріт були в Ню Йорку, летячи до Голляндської Ґуяни. Вони мають бути цілий місяць в голляндських карайбських територіях.

● Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Едгар Гувер, зізнаючи в Палатній Підкомісії Видатків, висловився за тим, щоб всі учителі мусіли дозволяти робити собі відтиски пальців, бо тоді легко було б не допустити до того, щоб на вчительські становища діставалися ненормальні особи, які є небезпекою для дітей.

● 25-річний небіж нюйоркського губернатора Джан Д. Рокефеллер зголосився під час вакацій на безплатну працю в директора Корпусу Миру Сарджента Шрайвера, як дорадник в справі вербунку добровольців. Джан Д. Рокефеллер закінчив Гарвардський університет і студіював на Міжнародньім Християнськім університеті в Токіо.

● В першій половині цього року у ЗДА випродукували 3.625.832 авта, а минулого року в тому самому часі тільки 2.736.423. Продукують автомобілі 16 автових компаній.

У СВІТІ

● Данський міністер закордонних справ, Єнс Отто Краґ, який заступає тепер відсутнього прем'єра, видав офіційний бенкет у честь кол. віце-президента Ричарда Ніксона. Проте цей останній всюди підкреслює, що прибув до Данії, як „приватний громадянин".

● На Формозі, осідку уряду Вільного Китаю марш. Чіянґ Кай-шека, оваційно вітали перших 61 втікачів із Китаю, яким трудно було поселитись в перелюдненому Гонґ Конґу. В найближчому часі мають переїхати на Формозу ще 300 таких втікачів. Один із них виголосив промову, в якій він запевняв, що в комуністичному Китаї панує така ненависть до комуністичного режиму, що збройний висад військ Вільного Китаю зустрів би підтримку збоку цілого народу.

● Комуно - китайський уряд скасував частинно заборону подорожування цивілістів між містами Пейпінґом, Кантоном і Шанґаєм. Таку заборону проголошено у зв'язку з пересуванням військ над протокою Формози в провінції Фукієн. Здогадуються, що та військова концентрація вже закінчена, бо в залізничних касах знову видають квитки на подорож.

● До Західнього Берліну знову приїхав обожуваний берлінцями американський генерал Лушієс Клей на відвідини в днях 3 до 6 липня ц. р.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Кубинська лекція

Справа комунізації Куби під самим боком ЗДА від самого початку дивує й іритує багатьох громадян Америки і світу. Важко бо зрозуміти, як це могло статися, що Америка до такого стану на Кубі „допустила" і як його толерує ще й після того, коли Москва славно - явно намагається використати той нещасний острів для своїх підривних цілей на обидвох американських континентах і для розбудови своєї випадової військової бази проти ЗДА.

Тим часом ця справа, як і кожна інша, має два вістря. Одне з них, комуністичне, звернене проти Америки та її союзників, а друге, також комуністичне, звернене проти самого таки комунізму. І є ще великим питанням, котре ж із них гостріше, і чи комуністична Куба приносить більше користи чи шкоди самій Москві.

Справа в тому, що комунізм в усьому, крім хіба пропаґанди, банкрутує на Кубі в ганебний спосіб. Правда, він уже давно ідеологічно збанкрутував в самому СССР, але там він „дома", його там можна всіляко підмальовувати і вдержувати терором з куди більшим успіхом, ніж це можна робити на Кубі. Як же виглядають справи на Кубі?

Саме в той час, коли президент Кеннеді з дружиною, складаючи добросусідську візиту в Мехіко, спільно із мехіканським президентом заклада основи дружби і ще тіснішої співпраці цих обидвох вільних і суверенних країн, з Куби наспіли повідомлення, які можуть викликати тільки співчуття до волелюбного кубинського народу, заманеного доморослими марксистами в комуністичну неволю. Ось деякі з тих вісток:

Всю Кубу охоплює нечувана навіть у тій бідній країні нужда. Про голодову раціоналізацію харчових продуктів уже повідомлено давніше. Тепер виходить, що поліційний апарат накладає на кубинців драконівські кари за так звані „економічні злочини", себто намагання придбати більше харчів, ніж це дозволяє держава. Тож сьогодні „злочином" є на Кубі, коли хтось купить у селянина більше, ніж 25 фунтів, їстівних продуктів, злочином є купити одним куском мила більше, ніж передбачено раціоналізаційним законом. За всі ці „злочини" загрожують найсуворіші кари, аж до розстрілу включно.

Куба в обіймах червоного терору. Не без причин побоюючись повстання, терористичний режим „показовими розстрілами" намагається залякати нарід і послабити його резистанс. На Кубі ніхто не сміє мешкати без зголошення на поліції. Сам Кастро повідомив, що за „нелеґальне проживання", себто винайм мешкання без зголошення на поліції, каратиметься в'язницею. Злочином проти держави вважається поширювання будь-якої не цензурованої урядом літератури чи слухання закордонних радіопередач. Створено окремі загони „народної міліції", які постійно патрулюють міста, села та колективні господарства, виловлюючи „злочинців проти держави".

Чи пощастить Кастрові вдержати нарід у терористичній, голодовій неволі на довшу мету? Як довго можна голод і всі недостачі кубинців заспокоювати пропаґандивними цирками і пустими обіцянками? Уряд вже не може приховати правди про зростання „контрреволюційних сил" повстанців у провінції Матанзас під самим боком Гавани, Кастрової столиці, і висилає проти них реґулярне військо з танками й артилерією.

Комунізм на Кубі переходить такий самий процес, як переходив він і в своїй московській колисці, з тією різницею, що Куби таки не можна відгородити від світу, зокрема північно- і південноамериканського, залізною заслоною за московським взірцем. Комуністична дійсність на Кубі, що мала стати розсадником комунізму на американських континентах, поступово стає одним з найбільш переконливих і ефективних засобів боротьби проти нього. Лекція Куби не може не відкрити очей, навіть засліплених пропаґандою проти „імперіялізму янків", на страшну комуністичну дійсність.

Червоні аґресори

Нікіта Хрущов заявив у понеділок 2-го липня ц. р. на партійній нараді у Кремлі, що коли б тільки „кліка Чіянг Кай-шека" з підтримкою „американських імперіялістів" заатакувала червоний Китай, то Совєтський Союз і „ввесь соціялістичний табір" поспішать з допомогою „великому китайському народові". Він твердив, що „це не вперше імперіялісти пробують перевірити силу і вартість совєтсько - китайської приязни, єдність і спільність народів соціялістичної спільноти, але за кожним разом вони переконувались, що ця приязнь становить таку незламну силу, об яку розбиваються всі заміри наших ворогів". Ця заява Хрущова — пригадують західні коментатори — покривається з його заявою з 1958-го року, коли він у листі до президента Д. Д. Айзенгавера заявив: „кожна атака проти Китайської Народної Республіки буде атакою проти Совєтського Союзу".

Теперішня заява Хрущова характеристична з різних аспектів. Якщо проводити докладно паралелю з 1958-им роком, то ні тоді, ні тепер Америка не підтримувала ревізіоністичних амбіцій і аспірацій Вільного Китаю, який завжди підготовляв збройний висад на китайському суходолі з ціллю повалити комуністичний режим. Навпаки, і тоді і тепер американський уряд не тільки в публічних заявах своїх найвищих репрезентантів виступає проти таких тенденцій китайських патріотів, але й фактично робить відповідний натиск на уряд Вільного Китаю, щоб не загострювати ситуації в протоці Формози. А це ж загальновідома правда, що висадка військ Вільного Китаю і розпалення війни проти комуно - китайських правителів може вдатися тільки при активній підтримці збоку Америки, такій підтримці, на яку Чіянґ Кай-шек не може рахувати.

Хрущов знав і знає все це. І в 1958-му році не Вільний Китай атакував комуністів, а китайські комуністи обкидували щоденно сотнями гарматних стрілен острівці Квімой і Матсу, здобуття яких було б тільки етапом на шляху „визволення" самої Формози. Теперішнє зосередження 300-тисячної комуно-китайської армії в провінції Фукієн з 300 літаками, тисячами гармат і човнів вказує на очевидне бажання повторити експеримент з 1958-го року, з розрахунком, що, може, уряд Дж. Ф. Кеннеді буде „м'якший" за уряд Д. Д. Айзенгавера і не боронитиме ті два острівці, тим паче, що теперішній президент ЗДА в своїй передвиборчій кампанії мав необережність висловитися про ті острівці, як ніби маловажні для справи оборони Формози і нездатні опертися ворожій атаці. Невдача з китайськими „комунами" і гостра харчова криза повинні б — логічно — диктувати Пейпінґові скромність у закордонній політиці. Однак, бували вже численні прецеденти, коли то абсолютистичні режими старалися відвертати увагу своїх невільничих громадян від внутрішніх турбот саме гурра - патріотичними вигуками про „загрожену" батьківщину та штучним провокуванням війни.

Інший аспект останньої заяви Хрущова — розбиття надій наївних західних теоретиків, які — йдучи по лінії власних бажань, а не дійсности — вбачають в ідеологічних суперечках російських та китайських комуністів послаблення їхнього військово-політичного союзу. Майбутній конфлікт великодержавницьких інтересів імперіяльної Росії та Китаю — це одна річ, а спільність комуністичних цілей обох цих країн і спільний їхній фронт проти Америки та всього вільного світу — це окрема справа. І покищо ця спільність інтересів Москви і Пейпінґу перемагає в закордонній політиці всі їхні суперечки щодо правильности інтерпретації науки Маркса - Леніна та відношення до Юґославії чи Альбанії. Треба признати Хрущову заслугу в тому, що він зумів розсіяти неповажні гіпотези щодо „розколу" в світовому комуністичному бльоці. Коли йде про єдиний фронт проти Заходу — такого розколу не існує.

РУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНИ

Як Москва формує духову русифікацію України можна побачити з тиражів, якими друкується російських авторів, головно клясиків російської літератури, на Україні.

Ця обставина є навіть причиною гордости Академії Наук Української ССР, яка у своєму виданні „Украинская ССР" (Гос. Изд. Геогр. Лит. Москва, 1957) т. І. стор. 548, пише:

„Бурхливо зростає видавництво художньої літератури, зокрема й клясиків російської літератури — Пушкіна, Лермонтова, Гоголя, Некрасова, Турґенєва, Салтикова - Щедріна, Чехова, Горького і ін".

Коли з українських авторів тільки один Шевченко дочекався мільйонових тиражів видань своїх творів, а інші, хоч би такі, як Іван Франко чи Леся Українка, не дочекалися навіть стотисячного тиражу, то твори згаданих вгорі російських клясиків появляються в Україні у десятках видань, кількамільйоновими тиражами.

Ці наші інформації підтверджимо даними Книжкової Палати Української ССР, які у різний час друкувалися на сторінках „Радянської України":

„3-го вересня минає 75 років з дня смерти великого російського письменника Івана Сергійовича Турґенєва. Його твори здобули широку популярність і велику любов серед трудящих нашої республіки. За даними Книжкової Палати УССР, в післяжовтневий період романи, повісті, оповідання І. С. Турґенєва видавались 67 разів загальним тиражем 1.849.850 примірників, у тому числі українською мовою 37 разів тиражем 1.240,000 примірників, російською мовою 17 разів, тиражем 578.000 примірників. 8 разів видавалися „Записки мисливця", 5 разів роман „Батьки та діти", 12 разів оповідання „Муму". Багато разів виходили романи „Напередодні", „Дворянське гніздо" та інші твори письменника („Р. У." з 3-го вересня 1958 р.).

„У республіці за радянський період твори Гоголя видавалися 96 разів загальним тиражем 2.650.000 примірників, у тому числі українською мовою 73 рази. Твори письменника видавалися також російською мовою на Україні тиражем близько 200.000 примірників.

За роки радянської влади романи, повісті, оповідання, казки і статті Л. Толстого друкувалися у республіці 142 рази. Їх загальний тираж становить більше як 4 мільйони, в тому числі українською мовою твори клясика російської літератури видано тиражем близько трьох мільйонів примірників. У цьому році на Україні завершено 12-томне видання творів Л. Толстого українською мовою". („Р. У." з 16 вересня 1960 р.).

„За даними Книжкової Палати УССР, за радянський період на Україні твори О. С. Пушкіна видавались 122 рази загальним тиражем 3.587,-000 примірників, в тому числі українською мовою 65 разів тиражем 2.689,000 примірників. Багато разів виходили „Вибрані твори" поета, однотомники, двотомники і чотиритомники, чимало пушкінських творів виходили окремими виданнями: „Капітанська дочка" 12 разів, „Казки" 15 разів; тиражем понад 200,000 примірників видавався роман „Євгеній Онєгін" („Р. У." з 8 лютого 1962 р.).

І хоч у творах згаданих клясиків російської літератури багато цареслав'я, видання їх в Україні форсується всіми силами, зате твори клясиків української літератури або зовсім не видається, з огляду на їх „буржуазно - націоналістичний" характер, або видається в такому малому тиражі, що українська книжка, твір українського духа доходить тільки до рук небагатьох щасливців.

Справа має ще один аспект: багато творів клясиків російської літератури друкуються в Україні російською мовою. Це ніби для тих росіян, що живуть в Україні А що ж друкується в українській мові для тих мільйонів українців, які живуть в РСФСР? Абсолютно нічого!

(абв.)

ЗА СОВЄТСЬКОЮ ПРЕСОЮ

Борються з „твістом"

Ігор Мойсеєв, керівник московського танцювального ансамблю у своїй статті в „Ізвєстіях" (29-го квітня) нарікає на брак в побуті совєтської молоді народних танців: „Як це сталося, що ми — багачі професійної хореографії — такі бідні на хореографію побутову?... Якби наші хореографи і композитори, переставши шугати у високостях над суспільно - соціяльними проблемами, сполученими з створенням побутового танцю, зрозуміли, як важливо розв'язати їх спільно — ми розв'язали б, звичайно, завдання створення нової побутової хореографії".

А тим часом наводить Ігор Мойсеєв такий приклад із совєтського щоденного побуту:

„Оголошення було імперативним: „Танцювати стилем забороняється!" Тих, хто знехтував цю заборону, із залі районового Дому Культури виводили. Дружинники, міліціонери, добровільні охоронці моральности і цнотливої чистоти — всіх змобілізовано і кинуто на боротьбу із „стилем". І все таки вийшов, правда, зовсім несподіваний конфуз. Серед молодих людей, які прийшли до Дому Культури, багатохто взагалі не знав, що таке „стиль". Але згадана сувора заборона своє благородне діло зробила: усі невтаємничені вирішили негайно запізнатися з „стилем", тобто „твістом" і „рок'н' ролом".

„Повага" до стариків

В „Ізвєстіях" з 12-го травня ц. р. в рубриці „Поштова скринька" вміщено такий лист:

„Я — старий робітник, мені вже сьомий десяток. Все життя працював, люди поважають мене за це. І тим більше прикро мені, коли мене „не завважують" керівники, пройдуть мимо, навіть не привітаються. Я простий робітник і гордий з цього. І керівники наші всі були простими робітниками. То чому ж вони виявляють таку неповагу? Ось недавно стояв я біля контори і звідтіль вийшов голова робітничого комітету. Він добре знає мене, а отже пройшов мимо, навіть не поздоровкався..."

ЗАВДАННЯ УКРАЇНОЗНАВЧИХ ШКІЛ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

Обставини, в яких живемо на еміґрації, склалися так, що найважливішим виховним чинником нашої молоді стали українознавчі школи. Однак, останнім часом майже вся українська преса однозгідно стверджує, що наша молодь відходить від матірнього пня таки на наших очах. В українській пресі читаємо: „Дзвін б'є на тривогу. Ми тратимо нашу молодь. Рятуймо те, що ще вдасться врятувати" („Свобода"). „Бій за душу молодого покоління ми програли, бо в нашій виховній праці ми легковажимо найважливіший виховний чинник, рідну дитячу книжку й рідну дитячу пресу, загубили основний момент нашого виховання: культ рідної мови і рідного друкованого слова". П. Савчин („Вільне Слово").

Завваги п. Савчина у „Вільному Слові" відносяться в першу чергу до українознавчих шкіл, бо хто ж як не українознавча школа повинен навчити нашу молодь читати, хто повинен розбудити в ній замилування до читання українського друкованого слова, заінтересування українською проблематикою?

На голоси преси ми не звертаємо належної уваги і прямуємо далі тим утертим шляхом, на який вступили десять років тому. Якщо ми хочемо, щоб українознавчі школи виконали своє завдання, то мусимо шукати нових доріг у виховній дії. Передусім мусимо визначити точно завдання українознавчих шкіл і до них систематично й послідовно прямувати. Ми хочемо виховати нашу молодь на національно свідомих і активних громадян - патріотів, які продовжували б українське організоване життя на чужині і допомагали б нашому народові на Рідних Землях в його затяжній боротьбі з ворогами. Отже, мусимо застановитися над тим, як формується в людині національна свідомість і любов до Батьківщини.

Любов до Батьківщини свідома й несвідома. Несвідома любов до Батьківщини формується в людині від впливом зростання з рідним довкіллям і традицією. Несвідома любов властива тим людям, які жили довший час на Рідних Землях, і вона є для них ґрунтом справжнього патріотизму.

Свідому любов до Батьківщини осягає людина на підставі набутих знань з історії, географії, природознавства, з усіх культурних надбань свого народу. Наша молодь на чужині, яка не бачила рідної землі, не знає рідної традиції і не має рідного довкілля, повинна осягнути національну свідомість через набуття знань про рідний край та його геройську боротьбу за своє існування. Знаємо з практики власного життя, що національна свідомість формується в людині під впливом читання преси й літератури. Отже, головним завданням українознавчих шкіл було б ПРИГОТОВИТИ УКРАЇНЬКУ МОЛОДЬ ДО ЧИТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ДРУКОВАНОГО слова, розбудити в неї замилування до читання, як засобу для дальшої самоосвіти.

По закінченні українознавчої школи учні повинні мати вироблену, свідому техніку читання, вміти вільно висловлювати свої думки рідною мовою. Свідома техніка читання полягає в тому, що учень розуміє прочитане і образи та події, про які читає, може відтворити в своїй уяві. Свідома техніка читання викликає в учнів задоволення і заохоту до читання.

Учні українознавчих шкіл мають до деякої міри техніку читання вироблену, але вони не можуть, за малими виїмками, переказувати прочитаного, не розуміють того, що читають, і тому не читають українських книжок, а якщо читають, то з примусу. Передумовою до вироблення свідомої техніки читання є достатнє знання рідної мови. Тому в основу навчання української мови треба покласти розвиток мови, і то в клясах від першої до восьмої включно. В навчанні треба дати перевагу розмовній методі, яка найдоцільніше сприяє розиткові мови, а також виробляє техніку говорення, найтруднішу форму вислову.

Тому необхідно в програмах навчання української мови точно визначити навчальний матеріял, як також методу його реалізування, маючи на увазі визначену вище мету навчання. Граматичний матеріял в програмах треба скоротити до мінімуму, бо вміння послуговуватися мовою залежить від вправляння і відбувається як несвідомий психічний процес. Треба також змінити, власне скоротити навчальний матеріял з історії і географії з природознавством.

Програми, видані Шкільною Радою, передбачають повний курс історії України від княжої доби аж до наших визвольних змагань. Поставмо собі питання: 1) Чи можливо проробити ввесь навчальний матеріял, передбачений програмами, з учнями, які не знають достатньо української мови і тої історії не розуміють? 2) Чи взагалі учні в тій фазі розвитку вже здібні сприймати історичні факти? Якщо вони навіть запам'ятають деякі історичні постаті, то чи це матиме який вплив на формування їх національної свідомости? 3) Чи не доцільніше було б подавати учням історичні події в формі приступних і цікавих історичних оповідань з княжої і гетьманської доби, а особливо з наших визвольних змагань, і ті оповідання включити в навчання української мови? Це збільшило б час навчання української мови, дало б більшу можливість приготовити учнів до читання українського друкованого слова.

Навчання історії має тоді виховне значення, коли учень розуміє читану історичну подію, може її образ відтворити в своїй уяві, а вроджений інстинкт наслідування спонукує його наслідувати героїв читаної події. Тому історичні оповідання мають на формування національної свідомости учнів більший і сильніший вплив, як подавання сухих історичних актів у хронологічному порядку. Систематичний курс історії України належало б розпочинати лише на курсах українознавства, від дев'ятої кляси почавши.

Навчання географії з природознавством цікавить учнів більше, як навчання історії, однак зреалізування навчального матеріялу, передбаченого програмами, натрапляє на поважні труднощі з причини незадовільного знання ними рідної мови. Тому було б доцільно й навчання географії з природознавством включити в навчання української мови, особливо описову географію, а навчання географії як предмету розпочинати на курсах українознавства.

Беручи до уваги висловлені вище думки, треба негайно покликати програмові комісії для проведення уніфікації програм і точного визначення мети навчання. А українське громадянство повинно допомогти українознавчим школам: 1) організувати цілоденні дитячі садки, в яких дітвора мала б змогу набувати знання рідної мови ще в дошкільному віці; 2) зорганізувати літні табори для всіх українських дітей, незалежно від того, чи матеріяльний стан батьків дозволяє на це, чи ні; 3) забезпечити шкільні бібліотеки такою кількістю книжок, щоб кожна дитина могла випозичити собі книжку, відповідну до її заінтересувань; 4) забезпечити школи навчальними посібниками, потрібними для унаочнення в навчанні; 5) створити загальний виховний фонд для видання шкільних підручників, дитячої літератури, педагогічного журналу та на інші видатки, зв'язані з виховною справою.

Без відповідних матеріяльних засобів українознавчі школи не зможуть виконати своїх завдань. Якщо ми видаємо десятки тисяч долярів на менше важливі справи, то повинні мати достатні матеріяльні засоби на таку важливу справу, як виховання молоді.

І. Сточанський

Кор'єра в Голлівуді

Гелен Кліфтон, довголітня акторка Голлівуду, авторка ряду фільмових сценаріїв, також мешканка від 1924-го року цієї світової столиці срібного екрану й телевізії — подала на сторінках бостонського щоденника „Ди Кришчен Сасне Монітор" ряд цікавих порад і перестороґ для кандидатів на артистичну кар'єру. Може декому з наших молодих охотників на „швидку славу" в тому місті муз, зокрема їхнім батькам, подані тут інформації досвідченої артистки стануть у пригоді.

Що притягає американську молодь до Голлівуду? — питає на вступі своїх рефлексій Гелен Кліфтон. Надія на добрі заробітки й наївна віра у „славу" — ось дві головні принади, які щорічно стягають туди сотки молоді, зокрема дівчат - красунь з далекої провінції. Тим часом тверда дійсність не така рожева, як декому могло б здаватися. Щорічно маси молодих кандидатів і кандидаток на „зірок", замість тішитися вимріяною сценічною кар'єрою, стають тягарем для міста Голлівуду.

Щоб мати право і якусь надію на артистичну кар'єру в Голлівуді, треба неодмінно стати членом одної з двох всемогутніх артистичних юній: Акторської Ґілди або Екстра Ґілди. Вписове до першої артистичної юнії становить $200, а річний внесок — $15. Друга асоціяція має таке саме вписове, і $18 річного внеску. Отже, за одержання юнійного квитка молодий ентузіяст мусить заплатити „данину" на самому вступі до „зоряного царства". Дуже часто молодь прибуває сюди з кількома долярами в кишені, сподіваючись „грушок на вербі". Рішальними для прийняття на працю є такі самі вимоги, як і в кожній іншій ділянці праці. І тих засад дуже пильно перестерігає одна й друга ґільда - юнія. Це відоме скрізь право старшинства — „сеньориті", відповідний досвід, а передусім — талант, і то не абиякий, стверджує з притиском Гелен Кліфтон.

Як скрізь, так і тут, бувають винятки. Авторка допису має на думці рідких щасливців, спонзорами яких є фахові аґенції, мистецькі студії, продюсери, директори або визначні голлівудські зірки. Кандидати з такими рекомендаціями мають першенство, але не в змаганні за фінансовий успіх чи „славу", а лише за звичайну працю у даній студії. Такі щасливі кандидати підписують довші або коротші контракти, і для них дорога на перші щаблі голлівудської драбини не така ризиковна. Але й ті щасливці повинні числитися з дійсністю: місяць або два триває сезон високих заробітків, а після того частенько приходиться їм стояти в довгій черзі біля офісу для безробітних артистів при Санта Моніка Булеварді, де з ними разом стоять десятки й сотки довголітніх і відомих публіці професіоналів артистичного світу.

Свої доброзичливі поради для охочих робити артистичну кар'єру в Голлівуді закінчує Гелен Кліфтон такими словами:

„Якщо відчуваєш нестримне бажання стати артистом або артисткою в Голлівуді, то — сиди вдома. Покінчи насамперед середню школу. Знай, що студії в коледжі — це також добра дорога до казкового царства. Отож, пильно студіюй, багато читай, вправляй своє вроджене мистецьке обдаровання під проводом професіоналів. Шкільні предмети, як драма, музика, балет, спів — багато тобі допоможуть зверстати далеку дорогу до чарівного Голлівуду. Зокрема, якщо в тебе є артистичний талант. Щойно потім подумай про це далеке місто муз. Але й тоді треба мати поважну суму грошей, щоб не опинитися в домі - притулку для одчайдухів. Треба мати грошей щонайменше на один рік побуту в Голлівуді. Пам'ятай, що навіть незвичайно талановитим особам потрібно довгих років, щоб стати співаком, танцюристом, артистом фільму або телевізії. Але передусім добре подумай і розваж, чи не найкраще для тебе буде — замінити голлівудську кар'єру навчанням і працею вдома"...

Стільки добрих і практичних порад колишньої артистки для молоді, яка мріє про Голлівуд.

Т. Р-ко

„ВОЛЯ І ЗЕМЛЯ СЕЛЯНАМ"

Села Винники і Підберізці під Львовом творили колись одну мастність під назвою „Добра Винники". Останньою дідичкою цих дібр була Маріянна з Потоцьких Тарлова, воєводина люблинська. В р. 1736 вона побудувала у Винниках перший костел. Своїм завіщанням вона подарувала добра Винники польському єпископові Самуелеві Ґловінському. За джерелами Станислава Яворського, польського хронікаря, цей Ґловінський, великий антагоніст єзуїтів, дочекався папської буллі на розв'язання монастиря єзуїтів, особисто її заніс і відчитав перед колеґією єзуїтів. Для протидіяння єзуїтам він спровадив до Львова піярів.

Добра Винники призначено на удержання монастиря піярів у Львові в році 1750. Недовго, одначе, володіли піяри цими добрами. В р. 1772 Австрія зайняла Галичину.

Ґловінський, передбачаючи конфіскати монастирів, випередив австрійців і добровільно подарував монастир піярів у Львові і добра Винники цісаревій Марії Терезі. Щоб, одначе, хоч щось з того врятувати, до акту даровизни хитро долучує леґат на 1.200 ренських флоренів (ґульденів), які щорічно з прибутків дібр Винники мали бути плачені на польську катедру у Львові, що була у фінансовій руїні.

Добра Винники перейшли під камеральний заряд. Державне господарювання землею не приносило передбачуваного прибутку. Рахункові аналізи привели до висновку, що поміркований податок від дібр принесе бажаний державний прибуток. Тож австрійська влада рішила роздати безплатно землю селянам, звільнити їх від панщини і встановити поміркований податок.

Було це в дусі задуманих Йосифом II великих господарських реформ, названих „Новою Системою", на місце февдального устрою.

Австрійська Адміністрація Домен приготовила договір, партнерами якого з одного боку виступають представники селян громад Винники і Підберізці, а з другого — Адміністрація Домен. Ратифікація договору належала цісареві Йосифові II.

Умови договору були такі корисні для селян, що вони навіть не вірили в „нечувану річ" — дістати волю, а в додаток це й безплатно землю, на що вказує така цитата з договору: ... „щоб переконати підданих, що Адміністрація не має при цім нічого іншого на думці, як тільки усе найліпше для них..."

Договір складається з 20 статтей, в яких докладно устадюються права і обов'язки договірних сторін.

Наводимо тут початок договору в перекладі з німецької мови:

„ДОГОВІР

який укладено між цісарсько - королівською Адміністрацією Домен в Галичині й Володимирії і підданими в львівській окрузі положених камеральних дібр Винники, в імені Найвищого Скарбу, як земельної зверхности над знесенням панщизняних робіт і розділення панських ґрунтів, при застереженні найвищого затвердження.

I.

Дотеперішні інвентарні Роботи і Чинші, різні за їх назвою, будуть знесені з кінцем січня 1786 р., а панські землі розділені між підданих на дідичну власність, аби вони могли за вподобою їх уживати, користувати і своїм спадкоємцям залишати і збувати.

∵

Дня 17 вересня 1785 р. у Винниках підписали договір 18 представників селян з громад Винники і Підберізці з одного боку і представники австрійської влади з другого боку. Дня 19 листопада 1785 р. у Відні ратифікував договір цісар Йосиф".

Прикметністю договору є піклування держави про добробут селян і пошана до них. Цісар Йосиф II підготовляв шляхетні і широкозакроєні реформи, та, на жаль, з причини передчасної смерти не перевів їх у життя. Наслідники його, хоч шанували вже доконані факти, але з реформами стримувалися. „Крук крукові ока не видзьобає" каже народне прислів'я. Так само польські і австрійські маґнати скоро знайшли спільну мову коштом українського народу.'

Польська шляхта пильнувала, щоб винницький договір буревієм не поширився по Галичині. Це їй вдалося. І в р. 1848 наші посли до парляменту під час дебат над знесенням панщини і індемнізацією не покликалися вже на акт з р. 1785. Все це давно пішло в забуття.

Щойно недавно в пошукуванні матеріялів про минувшину Винник у віденських архівах знайдено між іншими документами також і цей договір. Тож нині виводимо його на світло денне.

Для пізнання нашої минувшини і для її збереження підготовляється збірник історичних матеріялів про Винники і довколишні села.

М. В.

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА Т-ВА „РІДНА ШКОЛА" В ДІТРОЙТІ

Товариство „Рідна Школа" в Дітройті — це найповажніша виховна й навчальна інституція у нашому місті. Вона є власником таких установ:

Восьмиклясової Школи Українознавства, Трирічних Академічних Курсів, Курсів для англомовних українських дітей і Дитячого Садка.

В усіх цих школах було в шкільному році 1961-62 320 хлопців і дівчат, які під проводом учителів навчались українознавчих предметів. Скількість учнів направду імпозантна. Всі ці діти були рівночасно учнями цілоденних англомовних шкіл.

В чому така притягальна сила Школи Українознавства? На це складаються різні причини, та найважнішими є наступні: Школа Українознавства Т-ва „Рідної Школи" не ограничується тільки до одної релігійної громади. Учні школи — це діти батьків, що походять з різних областей України (центральних, західніх) і різних віровизнань (католики, православні, протестанти). Під педагогічним оглядом Школа Українознавства підлягає Шкільній Раді УККА в Ню Йорку.

Врочисте закінчення шк. року відбулося в суботу 16 червня в авдиторії публічної школи „Коперникус". В програмі було звідомлення директора, д-р Богдана Лончини та звіт з переведеного конкурсу мистецького читання української прози.

Стан учнів був наступний: 8-миклясова Школа Українознавства — 252 учнів, Академічні курси — 20 учнів, Курс для англомовних — 24 учні. Разом 296 дітей. Коли до цього додати 24 дітей з Дитячого Садка, то одержимо загальне число 320 дітей, що навчались в усіх клітинах Т-ва „Рідна Школа".

Із закінченням цього шк. року восьмиклясова школа перемінюється на 11-ти клясову; 9-ту, 10-ту й 11-ту кляси творитимуть дотеперішні академічні курси. Ця зміна відбулася на підставі рішення дирекції школи, Т-ва „Рідна Школа" і Батьківського Комітету.

Атракцією дня було проголошення висліду конкурсу читання прози. Конкурсова Комісія вирізнила по трьох учнів із кожного відділу, що здобули нагороди першого, другого, або третього ступеня. 27 учнів одержали як нагороди гарно виконані інж. Нагановим та інж. Черняком грамоти, що їх роздавав переможцям голова Т-ва „Рідна Школа" д-р А. Заплітний. Публіка гаряче оплескувала переможців. Першу нагороду одержали: Марта Кучер, Анна Броніковська, Юрій Маринюк, Віктор Лавринюк, Христина Прокопович, Адріяна Легета, Анна Слюсарчук, Марія Миколенко й Марія Погоріла.

Школа Українознавства мала цього року 8 кляс з 10-тьома відділами, Академічні курси — 3 кляси, курси для англомовних — 2 кляси. Директором школи є д-р Богдан І. Лончина. Було 15 учителів.

Кожного року вибирають збори батьків управу Батьківського Комітету, яка веде адміністрацію школи й постачає для неї грошові засоби.

Головою управи є цього року інж. Ярослав Дуб. Оплати батьків не покривають усіх потреб школи. Тому Батьківський Комітет, при дуже інтенсивній допомозі Т-ва „Рідна Школа", старається покрити недобір добровільними пожертвами нашого громадянства. Найпростішою допомогою громадянства може бути поголовне членство, як теж членство різних товариств й організацій. Це треба здійснити ще на протязі цих вакацій, щоб школа могла з новими силами почати у вересні наступний шкільний рік.

Поза Школою Українознавства проживає на нашому терені ще кілька соток наших дітей, що ніде інде не навчаються українознавчих предметів. Їх треба рятувати й то вже таки зараз, поки ще не є запізно. В цьому мусять допомогти товариства, бо сам Батьківський Комітет не дасть ради.

О. Сливицький

„Рідна Школа" в Рочестері у поклоні о. Маркіянові Шашкевичеві

В квітні 1959 р. засновано в Рочестері, Н. И., „Рідну Школу" ім. Тараса Шевченка при місцевому Відділі УККА. Першим управителем був проф. Омелян Омецінський, другим був бл. п. Іван Маркус, а від січня 1961 р. є управителем д-р Кирило Годованець.

Школа міститься у приміщеннях грек.-кат. церкви св. Богоявлення при вул. Картер, має 7 кляс, 9 відділів. При школі є Батьківський Кружок, що опікується школою та покриває кошти вдержання школи.

До Вчительського Збору, крім управителя д-ра К. Годованця, належать такі сили: о. Степан Городецький, парох церкви св. Богоявлення, Анна Буцерка, Стефанія Ващук, Софія Годованець, Данило Квасниця, Олена Мудра, Олена Д. Плахотна, Анастазія Смеречинська і Стефанія Шеремета. Усі вчительські сили кваліфіковані та працюють з посвятою для добра молоді.

В неділю 3 червня ц. р. „Рідна Школа" гідно вшанувала 150-ліття народин о. Маркіяна Шашкевича, пробудителя Західньої України. Це свято відбулось у парох. залі при церкві св. Йосафата. На програму зложились: Гимн-молитва Боже вислухай благання, шк. хор; відкриття — д-р К. Годованець; М. Маморський: Подяка Маркіянові — Яромир Приймак, уч. 2 кл.; Доповідь англійською мовою — о. Микола Волянський, парох церкви св. Йосафата; Доповідь українською мовою — о. Степан Городецький, парох церкви св. Богоявлення; Родимий Краю — шкільний хор; Шуми вітре — декламація, М. Крупа, учениця 6 кл.; У лісі літом — танок, діти 1 і 2 кл.; Шуми вітре, шуми буйний — шк. хор; Збірна деклямація учнів 3 і 5 кл.; На Вілій Горі — деклямація, О. Борерська, уч. 2 кл.; фортепіянове сольо — Леся Хміляр, уч. 7 кл.; фортепіянове сольо — Марта Остапюк, уч. 5 кл.; Цвітка дрібная — хор учениць 7 кл.; Степан Королів: Школяр Маркіян, сценічна картина з життя М. Шашкевича. В ній брали участь учні: Богдан Приймак, уч. 7 кл. — Маркіян, Зірка Зелез, уч. 6 кл. — Оксана, Христя Юрків, уч. 5 кл. — Гануся, Богдан Снігур, уч. 5 кл. — Гриць, Воднар Роман, уч. 5 кл. — Андрій і Богдан Вучинський, уч. 3 кл. — Михась; „Боже Великий" — вправи вільноруч, учениць 1, 2 і 3 кл. в супроводі хору і фортепіяну. При фортепіяні: Леся Хміляр, уч. 7 кл. і Богдан Приймак, уч. 7 кл.

Свято випало дуже гарно. Діти виконали свої точки добре, в чому велика заслуга Вчительського Збору. Заля була повна, багато людей стояло з-за браку сидячих місць. Родичі дітей-акторів були зворушені гарною грою своїх найдорожчих, дехто навіть прослезився. Свято залишиться на довго в пам'яті учнів „Рідної Школи", їх матерей та батьків і приявних.

мґр. Роман Типовницький

ОДУМ в Нюарку

26-го травня 1962 року в домівці ОДУМ-у, Нюарк, Н. Дж. відбулися Святочні Сходини Юного ОДУМ-у, присвячені 36-им роковинам трагічної смерти Голови Директорії та Головного Отамана Військ УНР св. п. Симонові Петлюрі.

Сходини розпочались офіційною частиною. Юні одумівці, стоячи на струнко, проспівали молитву „Боже Великий, Єдиний" та одумівський марш, слова І. Багряного „Молода Україна гряде".

Доповідь про життя і діяльність Головного Отамана С. Петлюри зробив юний одумівець, учень Рідної Школи — Дмитро Стройник.

В рецитації твору „В поклоні до Отамана" виступили найменші юні одумівці: В. Приходько, О. Степова, Г. Сенча та Г. Слинько.

І в слід за тобою,
  підуть всі герої,
І сповнять твій мудрий
  і творчий почин.
І силою духа
  та силою зброї
Завершать достойно
  твій жертовний чин.

Такими словами, всі разом, вони закінчили рецитацію.

Вірш, присвячений С. Петлюрі „Безсмертя народу" — Л. Полтави, продеклямувала юна одумівка А. Степова, а юний одумівець В. Минак продеклямував вірш „В поклоні до Героя".

Сольо на скрипці „Чуєш брате мій, товаришу мій" виконав гарно 9-літній одумівець — Володимир Степовий.

На закінчення сходин група одумівців: Галя Слинько, Оля Степова, Радомський Петро, Галя Сенча, Володимир Степовий, Віра Минак, Гриць Стройник — виставили сценку, присвячену Симону Петлюрі „Слава, Слава, Отамане!", яка пройшла з добрим успіхом.

Так в родинній теплій обстановці, серед своїх найближчих, юні одумівці разом з своїми батьками вшанували пам'ять національного героя, який все своє життя був присвятив знедоленому українському народові — Симонові Петлюрі.

Другого дня 27-го травня в неділю, на прохання Т-ва Прихильників УНРеспубліки, Відділу в Нюарку, в Українській Православній Церкві св. Тройці відправлено панахиду по св. п. С. Петлюрі. Зворушливу проповідь про діяльність голови Директорії і головного отамана С. Петлюру виголосив священик місцевої парафії прот. Артем Селепина.

25-го лютого 62 року Юний ОДУМ м. Нюарку святково відзначив Роковини - Ювілей свого існування. До просторої і великої залі при Одумівській Домівці зійшлися молодші і старші одумівці, батьки та гості. Юні одумівці, що організовано в одумівських одностроях увійшли на залю, стоячи на струнко, відспівали молитву „Боже Великий" та Одумівський марш „Молода Україна гряде".

Відкриття Свята зробив голова Педагогічної Ради при Юному ОДУМ-і проф. І. Гончаренко. Звіт з минулого року зробила голова Виховної Ради п-ні Лідія Приходько. Вона розповіла про проведену працю Юного ОДУМ-у за минулий час. Рівнож висловила надію, що за допомогою старшого громадянства, а особливо батьків, ми зможемо швидко зліквідувати всі недоліки, що трапляються в нашій роботі і поставити організацію ОДУМ на ту височінь, на якій ми хотіли б її бачити: виховати наше молоде покоління в любові до Рідного Краю — України.

З привітами та побажаннями виступали: священик церкви св. Вознесіння — Володимир Буката, голова Г. У. ОДУМ-у п. А. Філимончук, голова Юного ОДУМ-у І. Павленко.

В мистецькій частині виступали наші наймолодші, віршиками та грою на музичних інструментах. На закінчення виступила в національних строях група танцюристів, керівник п. Снігур, допоміжна сила п-на Г. Павленко, членів Юного ОДУМ-у, які гарно виконали декілька національних танків.

12 травня 1962 року групу танцюристів Юного ОДУМ-у запросив Союз Українок Америки на свято, для відзначення Дня Матері. На святі танцюристи Котляр Ірина, Гладун Катя, Жибурт Валя, Котляр Люба та Видра Валя з дівчат, та Журавель Володимир, Каплія Віктор, Стройник Дмитро, Семенець Михайло і Кирейко Віктор з хлопців бездоганно виконали танець „Катерина", а найменші Валя Приходько 9 років та Семенець Микола 9 років з успіхом виконали танець „Козачок". За бездоганне виконання українських танків присутні нагородили їх рясними оплесками.

К. С.

Засідання Управи УВАН у ЗДА, присвячене пам'яті проф. М. О. Ветухова

10 червня 1962 року, напередодні третьої річниці дня смерти М. О. Ветухова, першого президента УВАН у ЗДА, відбулись поширені збори Управи УВАН у ЗДА, присвячені пам'яті покійного.

Збори відкрив Президент УВАН у ЗДА, проф. О. З. Архімович, підкресливши у вступному слові велике значення діяльности М. О. Ветухова, як організатора української науки. Учасники засідання виступали з спогадами про М. О. Ветухова і оцінкою його діяльности в Академії.

Проф. І. Л. Замша розповів про працю М. О. Ветухова, як редактора „Аналів УВАН у ЗДА", публікації, яка знайшла шлях до бібліотек усіх великих університетів світу і до більшости національних бібліотек різних країн. Ветухів почував відповідальність за кожний рядок, друкований у „Аналах" і вкладав безліч часу у працю над матеріялами. Він умів притягати співробітників до „Аналів" і серед українських учених старшої і молодшої генерації, і серед учених інших національностей.

Проф. Д. А. Горняткевич говорив про Ветухова, як великого ентузіяста, що вірив у працю для майбутнього, розгортав великі пляни і умів дати віру у можливість їх здійснення. Цим він притягав людей до співпраці і умів переконати кожного у потрібності його праці.

Проф. Г. О. Костюк сказав, що перший президент Академії дав їй поштовх, яким вона живе і сьогодні. Оцей власний будинок, в якому сьогодні відзначаємо третю річницю смерти М. О. Ветухова, є гідним пам'ятником йому. Сьогодні цікаво згадати ті риси діяльности М. О. Ветухова, що завдяки ним, він як Президент Академії мав великі досягнення. Ці риси такі: він був глибоко толерантним до кожної людини, умів скупчувати людей з різними світоглядами, був надзвичайно енергійний і швидко орієнтувався у ситуації. Для прикладу Г. О. Костюк розповів, як енергійно взявся Ветухів за допомогу у перевезенні до Колумбійського Університету величезної вартости архіва Винниченка.

Проф. О. П. Оглоблин нагадав, що Ветухів походив з еліти Слобідської України і спадковість напевно мала великий вплив на його особистість. Проф. Оглоблин добре знав батька покійного президента, професора - філолога Олексу Васильовича Ветухова, людину тонкої культури.

Перша зустріч з Михайлом Олексійовичем була під час німецької окупації в Києві. Оглоблин був тоді під опалою, була небезпека арешту. Михайло Олексійович, що в той час був ректором Харківського Університету, завітав увечері до приміщення Оглоблина, хоч знав про небезпечні умови.

„Ми сиділи при свічці, — сказав Оглоблин, — і говорили про українські національні справи. Михайло Олексійович, ще молода людина тоді, зробив на мене надзвичайне враження: він знав, чого прагнув".

Були зустрічі в Німеччині, коли Михайло Олексійович був великим прихильником УВАН і був обраний дійсним членом Академії.

Перша зустріч в Америці: Михайло Олексійович — коректний, привітний. Він стояв на шляху творення Академії, об'єднання українських учених. При тому він твердо стояв на тому, що Академія повинна бути на „аптавні", на рівні американського інтелектуального світу. Він був проти замикання в ґетто не тому, що хотів поклонятися Америці, а тому, що як нащадок козаків почував себе рівним серед рівних. Михайло Олексійович був за високий рівень УВАН у ЗДА, був суворим у виборах дійсних членів Академії.

Д-р Л. Є. Чикаленко у своєму слові згадав про М. О. Ветухова, як про людину, „що ніколи не вживала ліктів"; особистих і громадських успіхів він добивався здібностями і енергією. Зокрема Чикаленко говорив про діяльність Ветухова у Відні, коли в додаток до поважної наукової праці, він багато зробив для врятування людей з страшних таборів. Промовець висловив побажання, щоб була опрацьована біографія М. О. Ветухова.

Проф. Н. Осадча - Яната сказала, що, мабуть, з усіх присутніх вона знала Михайла Олексійовича найдовше. Вона зустріла його десь у 1925-26 році, як молодого аспіранта, що визначався своїми здібностями, брав участь у наукових експедиціях. В 1926-29 році він був близьким з покійним професором О. Янатою і постійно бував у нього. Багато говорили про українські національні справи.

В роки війни Н. Осадча - Яната працювала разом з М. О. Ветуховим в університеті у Відні, де Михайло Олексійович мав свою лябораторію. Часто зустрічалися у підвалі під час „люфталярмів", куди Михайло Олексійович приходив у білому халаті. В Бавнд Бруку стоїть пам'ятник на його могилі, що його поставила українська громада. Але ще величніший пам'ятник поставив собі сам Михайло Олексійович своєю працею.

Д-р І. П. Лисяк - Рудницький говорив про М. О. Ветухова, як про одного з найздібніших українських політиків. Він належав до людей, що мають здібності до політики та організаційної діяльности, як інші мають здібності до музики. Такі люди інстинктовно відчувають ситуацію й розташування сил у терені, вони знають, що треба робити в даний момент. М. О. Ветухів мав непересічні провідницькі якості і велику відвагу. Завдяки цьому він багато досягнув за надзвичайно трудних умов. Він дійсно створив собі пам'ятник своєю працею.

Л. Д.

Зенон Матківський доктором медицини



Д-р Зенон Матківський

Доктор Зенон Матківський, син Марії і Осипа Матківських, замешкалих в Честері, Па., 213 Трейнер, одержав 10 червня диплом лікаря медицини з титулом Д. О. в Пенсильванійському університеті.

Д-р Зенон насамперед закінчив хемію, 4 роки, з науковим ступенем „Бечелор оф Сайнс", в Пенсильванійському Військовому коледжі в Честері, Па. По закінченні хемії дістався до Філядельфійського коледжу Остеопатії, де, по 4 роках, одержав ступінь лікаря медицини, з титулом Д. О.

Тепер він виїжджає до Бостону на один рік практики (інтерншіп). В короткому часі плянує продовжувати студії в хірургії.

Проф. Іван Барабаш — учитель Бені Ґудмана

Джазову оркестру „короля джазу" Бені Ґудмана вже не вперше посилає Америка репрезентувати своє мистецтво за кордоном. Бені Ґудман був у кількох країнах Сходу; він уже представляв американське музичне мистецтво на минулій Всесвітній Виставці у Бельгії. Тепер, в заміну за Український державний танцювальний ансамбль, оркестра Бені Ґудмана виступає в Сов. Союзі. Якщо приймати джазову музику за мистецький вияв, то, очевидна річ, саме Ґудман підніс джаз до таких висот і саме тому він свого часу „проламав" двері Ситі Голл у Ню Йорку, виступивши з джазовим ансамблем там, де давніше лунали твори тільки Моцарта і Бетговена...

Історія сина бідної, жидівської родини з 13-ма дітьми в Шикаґо, нинішнього „короля джазу" Бені Ґудмана широковідома. Менше відоме те, що одним з його найважливіших учителів був професор музики Іван Барабаш — українець із Тернопільщини, який тепер живе на пенсії в Шикаґо. Хто бачив фільм „Життя Бені Ґудмана", той може запам'ятав собі приємно - усміхнене обличчя українського майстра музики Івана Барабаша, капельмайстера при американському війську і професора музики в школах Шикаґо. Сам Бені Ґудман не раз називав ім'я свого професора, як людини, найзаслуженішої в його майбутніх успіхах.

Проф. Іван Барабаш прибув до ЗДА ще перед першою світовою війною молодим хлопцем. Він вільно володіє українською мовою та, як говориться, не забув землі своїх батьків. З-поміж кількох тисяч учнів проф. Івана Барабаша Бені Ґудман вийшов на перше місце. Він був першим і в навчанні, як згадує вчитель: скромний, тихий, увесь у праці, вночі працював, удень вчився грати на клярнеті та інших інструментах. Іван Барабаш впродовж довгих років мав власну оркестру. Вона виграла на музичних фестивалях 10 чемпіонатів та дістала найвище визнання в 1930 рр., як одна з найкращих оркестр Америки. Впродовж наступних шести років в американському музичному світі оркестру Івана Барабаша вважали першою музичною одиницею такого типу у ЗДА. Таким чином, Бені Ґудман мав достойного вчителя, який відкрив йому не одну таємницю невидимого мистецтва, передавав свій досвід у грі на клярнеті, тромбоні та ін. інструментах.

Вже не раз проф. Іван Барабаш виступав з Бені Ґудманом на телевізії в Шикаґо. І тепер, в розквіті сил і слави, Бені Ґудман не забуває зустрітися під час приїздів до Шикаґо із своїм вчителем, українським музикою і диригентом Іваном Барабашем.

Що ж до випадку з московською „Катюшею" в Тбілісі, у Грузії, то тут наш шановний Земляк ні при чому — цього він не вчив Бені Ґудмана. Але напевно при першій же зустрічі нагадає своєму великому учневі, що і музика у наш вік, хоч-не-хоч, може бути політикою.

Леонід Полтава

● Сенатор - республіканець консервативного крила Беррі Голдвотер з Арізони в листі до голови Крайового Республіканського Комітету конґресмена Вілліяма Міллера виступив проти пляну Айзенгавера скликати Всереспубліканську Конференцію, твердячи, що Айзенгавер і його група спричинили всі теперішні клопоти Республіканській Партії.

● Австрійський уряд не допустив до страйку 46 000 поштових і телеграфічних службовців, дійшовши з ними до компромісу в справі їхніх вимог підвишки платні.

● До Москви прибула делеґація з Югославії під проводом віце-президента для економічних справ, Міялка Теодоровича. Ці відвідини є дальшим кроком на шляху до згоди між Совєтським Союзом і Югославією Тіта, що його ще недавно Хрущов лаяв, як „ревізіоніста".

НОВІ КНИЖКИ

НОВИЙ ПІДРУЧНИК ДО УКРАЇНОЗНАВСТВА

(К. Кисілевський: Вивчаймо українську мову. Шкільна Рада, Ню Йорк 1962).

Приїхавши до країн Західньої півкулі 10-12 літ тому, ми ніколи не думали, що зустрінемось з такою важкою проблемою, як навчання рідної мови наших дітей. Нам здавалося, що тут, де немає міжнаціональних переслідувань, де панує майже необмежена свобода, де ніхто не накидає другому своєї волі, де кожний може поступати, як захоче, щоб тільки не переступав державних законів, не буде ніяких труднощів плекати рідну мову, рідну культуру та виховувати своїх дітей за зразками, які витворив наш нарід довголітнім досвідом.

Та показалось не так. Не минуло ще й десять років і наші діти не потраплять вже висказати всіх своїх думок рідною мовою, а то й зовсім не вміють нею послуговуватися. Створюються такі умовини, що дитина радше вживає чужої мови, ніж мови своїх батьків. А коли і говорить своєю мовою „то ця мова в устах більшости нашої молоді звучить, як жаргон.

Тиск школи, товаришів, фільму, лектури та всього окружения на душу та свідомість нашої дитини є такий сильний, що дитина, за малими винятками, не всилі йому опертися. Стан цей є тим більше загрозливий, що численні батьки ставляться до тієї справи байдуже. І тому настала крайня пора призадуматися над тою справою.

Такий невідрадний стан накладає на українського вчителя та вчительські організації тим важчі обов'язки. Приходиться вчити українських дітей їх рідної мови такими методами, якими навчають чужих мов. Але і це не таке просте. Граматика української мови для дітей є складна і важка. Будова речень, відміна слів та багато інших граматичних справ в українській мові відмінні ніж в романських мовах. Навчаючи української мови, як чужої, треба великої кількости вправ, і то граматичних, і правописних.

І саме з тих причин появилася на днях нова книжечка, підручник до навчання української мови. Є це праця проф. К. Кисілевського п. н. „Вивчаймо українську мову!", видана Шкільною Радою в Ню Йорку.

Є це наче продовження двох подібних книжок - підручників, що їх кілька років тому опрацював д-р Б. Романенчук „Видання Учит. Громади та Шкільної Ради) п. н. „Українська мова на другий і третій рік навчання української мови". Підручник проф. Кисілевського призначений для четвертого і п'ятого року навчання укр. мови, що відповідає 5 і 6 клясам.

Цей підручник має 88 сторінок друку, на яких розміщено 326 граматичних та правописних вправ. Всі ці вправи пов'язані з 47-и граматичними та правописними правилами, які теж виразно підчеркнуто. Ось вони: Зміст і форма речень. 2. Правильна вимова звуків і слів. 3. Назвук, середзвук, визвук. 4а. Дзвінкі приголосні в середзвуці. 4б. Дзвінкі приголосні в визвуці. 5. Подвійні приголосні без знака м'якшення. 6. М'які приголосні без знака м'якшення. 7. Один знак м'якшення для двох приголосних. 8. Приростки, що не змінюють своїх визвуків. 9. Власні імена з великої букви. 10. Великі початкові букви для пошани. 11. Географічні назви. 12. Відмінні й невідмінні. 13. Як повстає відміна? 14. Відміни іменників. 15. Зразки 1-ої відміни. 16. Зразки 2-ої відміни. 17. Зразки 3-ої відміни. 18. Особливості в відмінах. 19. Зразки відмін. 20. Складні іменники. 21. Прикметники. 22. Відміни прикметників. 23. Складні прикметники. 24. Частки „не", „ні" з прикметником. 25. Прикметники з дієслів. 26. Займенники. 27. Правопис займенників. 28. Зразки відміни займенників. 29. Числівники. 30. Зразки відміни кількісних числівників. 31. Дієслова. 32. Повторення дієслівних форм. 33. Діяприслівники. 34. Діяприкметники. 35. Дієвідміни. 36. Особлива дієвідміна. 37. Недоконаний і доконаний вид дієслова. 38. Частка „не" при дієсл. 39. Зразки дієвідмін. 40. Складня. Головні члени речення. 41. Зміст речень. Повторення. 42. Другорядні члени речення. 43. Список частих прислівників. 44. Кома після однорядних членів. 45. Сполучники в реченнях. 46. Складні речення. 47. Пряма і непряма мова.

Коли ми хочемо, щоб наші учні вивчили свою рідну мову на стільки, щоб вони могли нею послуговуватися без найменшої трудности, то ми таки мусимо послуговуватися наведеною книжкою. Книжка принесе вчителям велику допомогу.

При тому хочу ще висловити своє побажання, думаю, що й побажання інших вчителів української мови, до наших наукових установ, щоб вони подбали про однозгідність граматичної та правописної номенклатури, бо так складається, що майже в кожному підручнику граматики зустрічаємо інші назви на ті самі поняття. Це творить хаос не тільки в умах учнів, але і в вчителів. Крайня пора зробити з тим кінець.

Володимир Мацьків

Бібліографія Шевченкових видань 1940-1961

З ПРИВОДУ ПОЯВИ „ПОКАЖЧИКА" В. ДОРОШЕНКА

„Капітальною бібліографією" назвав колись Є. Ю. Пеленський „Покажчик видань Шевченкових творів" Вол. Дорошенка, що вийшов у 1939 р., як 16-ий том „Повного видання творів" Т. Шевченка. Тим капітальною стала ця праця тепер у новому доповненому і справленому виданні М. Денисюка в Шікаго, що гідно закінчило Шевченківський 1961-ий рік. Пишемо „тим капітальнішою" з двох причин. По-перше тому, що праця вийшла на еміграції, де з природи речі важче зібрати відповідні матеріяли, а по-друге тому, що в Україні — не вважаючи на офіційні фонди й великі технічні можливості — не появилося нічого подібного. І так як „Енциклопедія українознавства" НТШ, як незвзначна серія УВАН у Канаді й інші наукові видання у вільному світі, так і ця книжка свідчить наявно й беззаперечно, що українська наука в УРСР не може розгорнути повністю праці в основних ділянках українознавства, а передусім у шевченкознавстві.

Як можна було сподіватися, Дорошенків „покажчик" є не тільки передруком попереднього з 1939 р., але й доповненням його й виправленням попередніх недоліків. Відповідно до цього нове видання праці Дорошенка складається з двох основних частин: (передруку) бібліографії 1840-1938 та (нової) бібліографії видань Шевченка за рогр. 1939-1961 (на стор. 361 помилково зазначено: 1960).

Автор зберігає методологічний принцип, прийнятий на початку праці — хронологічний опис Шевченкових видань із точними бібліографічними даними й з відсиланням до рецензій та історії видань. Хоч досить поважна кількість матеріялу зазначена на основі описів інших (це головно в випадку недоступних підсовєтських видань), то проте цей показник — найповніший досі реєстр того типу в світі.

Окрема цінність праці Дорошенка — включення еміграційних видань, що їх з політичних причин не можуть, зн. не сміють включати підсовєтські бібліографи - шевченкознавці, навіть коли б вони й хотіли насліднувати Дорошенкову бібліографію. З цього погляду вона — справжнє надбання й гідний нашого Генія підсумок дотеперішніх видань його творів.

Хоч тут і там трапляються недоліки, оправдані умовинами, в яких поставала ця праця, й хоч користувач нею хотів би, напр., знати ближче про кількість і якість журнальних і газетних передруків Шевченкових творів, тощо, то проте ця праця залишається „капітальним" вкладом у шевченкознавство й короною всіх бібліографічних показників автора.

Вартість її збільшують статті автора: „Бібліографія Шевченкознавства" й зокрема „Шевченко в цифрах" (понад 11 мільйонів примірників досі). Теж дуже важливі є показники при кінці книжки. Цікаво, напр., відмітити чотири осередки, в яких появлялося найбільше видань Шевченка: Київ (50 сторінок у показнику), Москва (14), Вінніпег (11) та Львів (11).

В цілому треба гаряче вітати працю Дорошенка в її відновленому другому виданні. Треба теж відзначити заслугу видавця Денисюка, що не обмежився виключно до фотостатичного передруку, а доповнив Дорошенкову працю новими даними за приблизно 20 років, хоч це вимагало великих зусиль, труду й гроша. Варто б подбати про окреме позасерійне видання цього тому, бо в ньому напевно будуть зацікавлені бібліографічні установи Америки й вільного світу.

Яр. Рудницький

Короткі вістки

● Поліція перестерігає батьків, щоб не дозволяли своїм дітям купувати незаконно фаєрверки у зв'язку з Днем Незалежности — 4-го липня, бо це може спричинити втрату зору або інше покалічення дітей. 31 стейт заборонюють продавати фоєрверки, але деякі батьки їдуть десятки миль, щоб своїм дітям купити „цих забавок", які можуть бути їхнім нещастям.

● Демократи плянують зорганізувати в жовтні ц.р. дискусію про економічні проблеми, в якій взяв би участь і президент Кеннеді. В цій дискусії взяли б участь 40 бизнесменів, які заплатили б за вступ по $1,000, що призначені на виборчий фонд демократів. В цій дискусії взяли б участь і деякі республіканські бизнесмени, які жертвують на виборчі фонди обидвох партій.

● Сенатор демократ з Мізурі Стюарт Саймінгтон закликав колишнього президента Д. Д. Айзенгавера сказати, що можна б зменшити в оборонному бюджеті ЗДА, який запропонований у висоті майже $51-го більйона. Айзенгавер повинен з'явитися в Конгресі і подати плян, як треба зменшити видатки на оборону без шкоди для безпеки ЗДА.

● Вінстон Черчіл, який зламав ногу, вставши з ліжка під час свого перебування в Монте Карльо, приходить до здоров'я після операції в лондонському шпиталі. Британський уряд вислав був по нього спеціяльно військовий джет, щоб привіз недужого колишнього прем'єра. Черчил переводить вже щоденно годину-дві у фотелі та курить своє улюблене сигаро.

● Совєтський міністер оборони маршал Родіон Маліновський вийшов назустріч на летовище в Москві кубинському військовому міністрові Раулеві Кастрові, братові кубинського диктатора Фіделя Кастра, заговілого комуніста. Приїзд до Москви Рауля Кастра пов'язують з просьбою Куби — дістати нові доставки зброї від Москви.

Зі спорту

Успіхи Юньйорів Чорноморської Січі Нюарк

Нюарк, 19 червня. — Тут відбулись на тенісових кортах Бренч Брук Парку розгривки за першенство кляси юньйорів округи Есекс, стейту Ню Джерзі. В першій рунді турніру взяло участь 24 змагуни і змагунки — 14 в групі хлопців і 10 в групі дівчат.

З приємністю занотовуємо факт, що в цього річних розгривках американського турніру, як на перший раз, ми гідно були репрезентовані в обидвох групах. В групі хлопців наш юний член тенісової ланки Чорн. Січі Олександер Дзера переміг свого суперника Ларі Кеслера з м. Іст Оренджс 6:1, 6:0. В групі дівчат Лариса Гук, знана з тенісових українських турнірів, юначка Чорн. Січі, елімінувала свою суперницю Керолін Вільсон з м. Гор. Монтклер 6:1, 6:3 і таким чином дійшла до чвертьфіналу округи Есекс. Обидвом нашим юним репрезентантам щиро гратулюємо і рівночасно бажаємо дальших успіхів.

Нова Управа УСТ Чорн. Січ

Річні Загальні Збори Т-ва відбулися в двох частинах 8 і 15 червня. Зборами проводила Президія: інж. М. Семанишин, С. Кобільник і мгр А. Гординський. Згідно зі звітами уступаючої Управи за мин. діловий рік, Чорн. Січ здобула поважні успіхи.

Футбольна ланка:

1. Дружина здобула чемпіонат СУАСТ схід (втретє) і чашу УНС. В стейтовій Футбольній Лізі — 3-тє місце.
2. Юньйори в своїй клясі здобули 1-ше місце.

Шахова:

Шахісти д-р О. Попович і інж. Л. Блонарович здобули 1-ий чемпіонат і 2-ий віцечемпіонат стейту Ню Джерзі.

Відбиванка:

Обидві жіночі дружини брали участь в українських (СУАСТ схід) і американських турнірах. У відбиванковому американському турнірі перша дружина здобула друге, а дружина юначок перше місце в своїх групах.

Теніс:

Тенісова ланка була активна — взяла участь в першенських грах УСЦАК на Союзівці, та відбула декілька товариських змагань. Одні з них з КЛК, Н. И., виграла загальним вислідом 5:4.

Бріджова:

За минулий рік згуртувала численних любителів і, крім цього, принесла гарний фінансовий дохід.

З фінансового звіту виходить, що УСТ Чорн. Січ мала усіх приходів дол. 7,385.05 і розходів дол. 6,977.67. На банковому конті залишилось чистих дол. 413.

Уділивши абсолюторію уступаючій Управі, Збори вибрали нову Управу, згідно з новоприйнятим правильником, що його виготовив Дорадчий Комітет. При поодиноких референтурах будуть створені комісії, кандидатів до яких має зорганізувати нововибрана Управа.

Склад Управи УСТ Ч. С.

д-р В. Гук - почесний голова, інж. Л. Блонарович — голова, члени: С. Хромовський, В. Маркусь, Ом. Твардовський, П. Мельник, В. Матіяш, А. Лапичак, Ю. Королевич, З. Петляр і Козьолковський. Контр. Ком.: інж. М. Семанишин, д-р О. Андрушків і Ю. Іванків. Тов. Суд: мгр А. Гординський, С. Кобільник, мгр Я. Пиндус і Л. Рудзінський. Президія Дорадчого Комітету: д-р В. Гук, мгр А. Гординський, інж. М. Семанишин, д-р О. Андрушків, д-р Ворох і мгр Я. Пиндус. Представники до Ліг: інж. І. Герус, І. Полянський.

Ом. Твардовський

Повідомлення УСО „Тризуб" та УСК Ню Йорк

Конференція, представників УСО Тризуб, Філядельфія і УСК Ню Йорк, яка відбулася у Філядельфії в неділю 1 липня ц. р. з ініціятиви Ради Директорів УСК Ню Йорк — після основної дискусії над цілістю спортових питань і справ, які цікавлять обидва Товариства, маючи на увазі дбайливість про долю українських спортових товариств на Сході Америки, дійшла до повного узгіднення української спортової політики в засягу діяльности обидвох Товариств та всіх порушених справ, і вирішила відбути в найближчому часі чергову конференцію в Ню Йорку з участю Чорноморської Січі, Нюарк, та зі запрошенням на цю конференцію представників СУАСТ'у Схід.

Участь у конференції взяли з рамени УСК'у: д-р Восвідка Ярослав, мгр. Корчинський Зенон, інж. Конашевич Степан і п. Триш Тарас, а з рамени УСО Тризуб: ред. Зибликевич Євген, інж. Яцкевич Лев, д-р Бернадин Ярослав, д-р Голубінка Роман і радн. Політило Теодор.

Айзенгавер називає республіканців „партією бизнесменів"

Ґеттисбурґ, Па. — На фармі колишнього президента Двайта Д. Айзенгавера 30-го червня відбулася перша Всереспубліканська Конференція, в якій взяло участь 100 партійних провідників. Головним промовцем був Айзенгавер, який сказав, що він гордий із того, що Республіканську Партію називають „партією бизнесменів", і тому бизнесмени повинні вступати до тієї партії та підтримувати її політику". Теперішній уряд старається контролювати всі ділянки життя, казав колишній президент, і тому політика повинна бути першим бизнесом кожного бизнесмена, бо інакше бизнесмени не матимуть прибуткових підприємств на довшу мету. „Коли ми не схочемо виконувати функцій самоурядування, то, їй Богу, над нами урядуватиме хтось інший, який мені не подобається". Айзенгавер закликав до політики „поступу з відповідальністю", бо тоді тільки країна дійсно піде вперед. ЗДА стоять перед критичними рішеннями, і, на думку Айзенгавера, тільки республіканці зможуть правильно повести цю країну вперед. Промовляв і колишній віце - президент Ричард М. Ніксон, який сказав, що Республіканська Партія повинна показати урядові, „що лішпим є той уряд, який витрачає менше, побирає менші податки, і заохочує та дозволяє, щоб нарід якнайбільше робив для себе". Промовляли ще республіканські конгресові провідники сенатор Еверетт МекКінлі Дірксен і конгресмен Чарлз А. Галлек. Дірксен казав, що демократи від часів Ф. Д. Рузвелта стараються довести, що було якнайбільше „безробітних рук, незасіяних акрів і невикористаних долярів". Галлек закликав вибрати республіканську Палату Репрезентантів восени ц. р.

● В 1962-му році аж 17 мільйонів американців є власниками біржових акцій, і тому знижка цін на акції — стає тепер майже загальною справою. Десять років тому, в 1952 році тільки 6.5 мільйона американців мали акції.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 8-го ЛИПНЯ 1962:

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні і Піврічні Збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 102, зараз по співаній Службі Божій, в церковній залі, при 2280 W. 7th. В програмі Зборів: звіт з 6-місячної діяльности Управи та звіт делегатів із 25-ої Конвенції УНСоюзу та побір місячних вкладок. — М. Бобечко, секр.

БАЛТІМОРЕ, Мд. — Місячні Збори Б-ва Пресвятої Тройці, Відд. 320, в год. 1:30 по пол., в Укр. Горож. Клюбі, при 3101 O'Donnell Street. Просяться всіх членів прибути на означений час. — Ів. Малко, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Збори Т-ва „Єдність", Відд. 163, в Домі Горожан, при 847 North Franklin St., в год. 12:00 впол. Повідомляється всіх членів, що чеки-дивіденду можна вже відібрати на Зборах, або у секретаря вдома. — С. Филик, секр.

ГЕМПСТЕД, Л. Ай. — Піврічні Збори Відд. 327, в год. 3:00 по пол., в церковній залі. В програмі: звіт делегата із 25-ої Конвенції УНСоюзу, звіт Кон. Комісії з провірки діловодства за пів року та роздача чеків-дивіденди. Зараз після Зборів Відділу — Збори „Самопомочі". — Управа.

Посмертні згадки

д-р Іван ЗАДОРОЖНИЙ — член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Расін, Виск., помер 8-го травня 1962 року, на 40-му році життя. Покійний народився в Шікаго, Ілл. Полишив у смутку дружину Рут, 2 синів: Григорія і Андрія, 2 доньки: Катерину і Сузанну, батька Івана та брата Михайла. Покійний був професором на Університеті Висконсин. Похорон відбувся 14-го травня ц. р., з церкви св. о. Миколая. Похований на українському цвинтарі св. о. Миколая. — В. Н. П.!

Т. Шпікуля, секр.

Михайло ЕЛЯШ — член Т-ва ім. Д. Вітовського, Відд. 301 УНСоюзу в Шікаго, Ілл., помер в дні 6-го червня 1962 р., по короткій недузі, на 69-му році життя. Покійний народ. 1893 р. Походив із села Хатки, пов. Зборів, Зах. Україна. Був добрим чоловіком та батьком, щирої душі та жертвенним на народні цілі. Полишив у смутку дружину Анну, 2 доньки: Катерину Рієль та Ольгу Андру Врубель, 7 внуків та 7 правнуків. Похорон відбувся 9 червня 1962 р., з пох. заведення до Катедри св. Володимира, де о. прот. Ф. Білецький відправив Службу Божу, а звідти на цвинтар в Elmwood Park. — Вічна Йому Пам'ять!

П. Врублевський, секр.

Іван СУЛИМА — довголітній член Т-ва ім. М. Драгоманова, Відд. 181 УНСоюзу в Менвил, Р. Ай., помер 29-го травня 1962 р., проживши 78 років. Покійний народ. в місточку Товсте, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Гелену (члену УНСоюзу), двох синів: Івана і Стефана, дві доньки: Марію і Ольгу, 8 внуків та 2 правнуків. Похорон відбувся 1-го червня ц. р., при участі Родини і Знайомих. Покійного поховано на Pine Grove Cemetery, New Bedford, Mass. — Вічна Йому Пам'ять!

П. Лапчинський, секр.

Кузма МАЛАХОВСЬКИЙ, член Т-ва „Запорозька Січ", Відділ 367 УНСоюзу в Рочестері, Н. И., несподівано упокоївся в Бозі на удар серця, в дні 17-го червня 1962 р. Покійний народ. 1904 р. в Задечен на Волині, Зах. Україна. До Т-ва і до УНСоюзу вступив Покійний 1950 р. Полишив у смутку дружину Ольгу, доньку Гелену, сина Юрія, маму Агафію в Краю, брата Олександра та сестри Ольгу і Клавдію. Похорон відбувся в четвер, 21-го червня ц. р., з пох. заведення до церкви св. Покрова, а опісля на цвинтар Гофа Сепульхре, при участі Родини, Знайомих і Членів Т-ва. — Вічна Йому Пам'ять!

В. Попович, секр.

Тарзан, ч. 4867. Шукають Ляври



На світанку Тарзан і Джан попрощалися зі своїми приятелями тубільцями і продовжували мандрівку до території канібалів в розшуках за Лляврою Вілліямс.

Довга подорож втомлювала в місті вихованого Вілліямса, але він вперто відмовлявся від відпочинку.

— А тепер поволі, — остерігав мавполюд. — Юґембі живуть зараз за цим горбком.